

Onderwerp: Kredietaanvragen GHIJ: Kunstwerken, Oevers, en benadering Niet Gesprongen Explosieven GHIJ en contractvorming baggeren

Dossiernummer: 1044901 versie 7

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. een krediet ter grootte van € 1.500.000 beschikbaar te stellen voor de renovatie van de kunstwerken Waaiersluiscomplex te Gouda en het Noordergemaal te Utrecht, welk krediet wordt gedekt uit de Bestemmingsreserve GHIJ.
2. een krediet ter grootte van € 3.200.000 beschikbaar te stellen voor het vervangen van oevers langs de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel; periode 2017 t/m 2019, welk krediet wordt gedekt uit de Bestemmingsreserve GHIJ.
3. een voorbereidingskrediet ter grootte van € 600.000 beschikbaar te stellen voor de benadering Niet Gesprongen Explosieven GHIJ en voor de contractvorming tot en met de aanbesteding van het baggeren van de GHIJ, welk bedrag onderdeel gaat uitmaken van het krediet voor het baggerproject en daarmee op die wijze wordt gedekt.
4. Kennis te nemen van de Stand van Zaken Baggeren GHIJ. (bijlage vertrouwelijk)

Toelichting

1. Algemeen.

Kunstwerken.

Bij de overdracht van RWS is rekening gehouden dat achterstallig onderhoud aan de kunstwerken moet worden weggewerkt. Het totale werk betreft drie kunstwerken, waarvan er voor twee nu een krediet wordt aangevraagd.

- Het **Waaiersluiscomplex** in Gouda, een rijksmonument en nog één van de weinige werkende waaiersluizen van Nederland. Het complex vormt de verbinding tussen de Hollandse IJssel, die in open verbinding staat met Rotterdam en haar havens.
- Het **Noordergemaal** in Utrecht, op zich niet gelegen aan de GHIJ, maar wel essentieel voor het peilbeheer hiervan, heeft een vergelijkbare capaciteit als het grootste gemaal van het waterschap: De Koekoek in de Lopikerwaard. Ook hierbij is onderhoud nodig. Het gemaal wordt ingezet bij droogte en vizelt water van het Amsterdam Rijnkanaal naar het Merwedekanaal.

Het derde kunstwerk maakt geen onderdeel uit van deze kredietaanvraag, maar wordt voor de volledigheid wel genoemd. De **Doorslagsluis** in Nieuwegein bevindt zich aan de kop van de Doorslag bij de uitmonding op het Merwedekanaal. Deze sluis heeft zijn functie verloren en heeft veel achterstallig onderhoud. Bezien wordt of het verstandig is om deze te herstellen of te slopen. Voor slopen spreekt het opheffen van een belangrijk knelpunt in de aan- en afvoer. Tegen slopen spreekt cultuurhistorie. Met de gemeente, omgeving en belanghebbenden zal uitgebreid eea op een rijtje worden gezet.

Oevers.

Ook is bij de overdracht van RWS rekening gehouden met herstel van oevers. Over het algemeen is één zijde van het waterschap; de zijde waar het jaagpad ligt. Globaal tussen IJsselstein en Oudewater aan de zuidzijde en tussen Oudewater en Gouda aan de noordzijde.

Bagger.

Ten derde zal de GHIJ worden gebaggerd. Ter voorbereiding op het baggeren van de GHIJ, worden de objecten benaderd die mogelijk niet-gesprongen explosieven (NGE's) zijn. Dit is voorwaardelijk om tot een definitieve overeenkomst met RWS te komen, omtrent hun bijdrage aan het baggerwerk. Deze overeenkomst is weer noodzakelijk om het baggerwerk uiteindelijk in de markt te zetten. Tevens dient het contract voor de aannemers te worden opgesteld.

Voor alle investeringen tot 2042 in de GHIJ is het Onderhoudsplan deel 2 opgesteld. Dit wordt separaat aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Voorliggende kredietaanvraag handelt over de kosten voor de kunstwerken, de eerste van de op te knappen oevers van de GHIJ en de voorbereiding van het baggerwerk.

Samenhang bestuursvoorstellen

Al Vastgesteld:

- Startnotitie GHIJ: DM 709008; AB 12-2-2014
 - Onderhoudsplan deel 1; DM 885951; AB 18-2-2015
- Afkoopsom RWS voldoende; instellen kaderstellende Bestemmingsreserve GHIJ;

Nu voorliggend:

- Onderhoudsplan deel 2
- **Kredietaanvragen kunstwerken, oevers en benadering Niet Gesprongen Explosieven GHIJ en contractvorming baggeren**

2. Onderdelen.

De volgende onderdelen zijn te onderscheiden:

- kunstwerken
- oevers
- benadering Niet Gesprongen Explosieven GHIJ en contractvorming baggeren GHIJ

2.1. Kunstwerken.

De kunstwerken GHIJ zijn:

- Het Noordergemaal in het uiterste zuiden van Utrecht.
Dit is een gemaal dat wordt ingezet bij droogte en bij watertekort. Het is daarbij een belangrijk gemaal in de zoetwateraanvoer naar west Nederland. De werkzaamheden zijn enkele bouwkundige ingrepen, de vernieuwing van de complete elektrische installatie en de gedeeltelijke vernieuwing van de werktuigbouwkundige installatie.
- Het Waaiersluiscomplex te Gouda.
Bij het Waaiersluiscomplex zal met name de waaierdeuren en de remmingwerken worden vernieuwd. Daarnaast zal onderhoud gepleegd worden aan het metselwerk, natuursteen en de loopbrug over de sluiscolk.

Vispassages in kunstwerken.

In de GHIJ bevindt zich als kunstwerk alleen de Waaiersluis; deze schut heel frequent en geregeld ook met open sluiscolk. Ook spuit de sluis onder vrij verval. Genoeg mogelijkheden voor vismigratie. De kunstwerken, die de verbinding vormen van het achterland naar de GHIJ werden en worden in het kader van het eigen beleid al voorzien van vispassages; sluisen Goejanverwelle en Oudewater, gemalen Keulevaart en Hoekse Molen.

2.2. Oevers.

Bij het opknappen van de oevers wordt synergie met het opknappen van de regionale keringen zo veel mogelijk nagestreefd. De regionale keringen zijn getoetst en bekend is welke keringen wel of niet aan de normen voldoen. Bij de keringen die niet voldoen kunnen de maatregelen bestaan uit verbeteren van de betreffende kering, of een mogelijke verplaatsing naar een voorliggende kering. Dat geldt ook voor de C-kering; deze wordt afgewaardeerd tot een regionale kering, maar welke maatregelen daarvoor nog nodig zijn, is nog niet bekend. Daardoor zal aan de noordkant van de GHIJ ter plaatse van de C-kering in de eerstkomende jaren geen oevers worden aangepakt, totdat er duidelijkheid is over deze maatregelen. Daarom is voor de eerstkomende jaren gekozen om alleen die oevers aan te pakken waarbij:

- de kering al op orde is;
- geen regionale kering langs de oever aanwezig is;
- de regionale kering betreft een groene kering, die nog moet worden verbeterd (geen wegen op de kering of een andere complicerende factor). De uit te voeren maatregelen dienen bekend te zijn, zodat deze in combinatie met de oever kan worden aangepakt.

Uit de inventarisatie zijn een aantal strekkingen geselecteerd (groslijst), die voorgelegd worden aan belanghebbenden (gemeenten, instanties als SBB en particulieren). Vervolgens wordt een keuze gemaakt welke strekkingen in de komende jaren worden opgepakt. Hiermee wordt daadwerkelijk oeverherstel aangepakt als "geen-spijt-maatregelen".

2.3. Benadering Niet Gesprongen Explosieven GHIJ en contractvorming baggeren GHIJ

Wat houdt benaderen in?

Vanuit historisch onderzoek zijn mogelijke plekken van afwerpmunitie in beeld. Aanwezig van objecten van meer dan 20 kg ijzer zijn gedetecteerd vanaf een schip. Indien niet ondubbelzinnig aangetoond kan worden dat tot een bepaalde diepte is gebaggerd, moeten verdachte plekken benaderd worden met duikers, waarbij de aanwezige ijzeren voorwerpen worden verwijderd. RWS kan van slechts één strekking een baggerbestek overleggen (uit 1976) zodat voor de overige strekkingen niet uit te sluiten

valt dat ijzeren objecten NGE's zijn. Hierdoor moeten al deze ca 400 objecten worden benaderd. Om dit proces goed in de vingers te krijgen is eerst gestart met een proefproject en daarna wordt het restant gedaan.

Na afronding van de benaderingen in de gehele GHIJ wordt de GHIJ vrijgegeven voor baggerwerk. Het benaderen is dus een voorwaarde voor te kunnen beginnen met baggeren.

RWS

RWS is volledig betrokken bij de voorbereiding van het werk. Met RWS zijn heldere afspraken gemaakt voor welk deel van het baggerwerk RWS verantwoordelijk is en waarvoor RWS de kosten zal dragen:

- Spots, waar milieutechnisch de bagger gesaneerd moet worden;
- Asbesthaarden;
- Niet Gesprongen Explosieven (NGE); de onderzoeken en de benaderingskosten worden voor 70% gesubsidieerd (via de gemeenten) door het Rijk; de niet gesubsidieerde kosten (30%) komen voor rekening van RWS. De kosten die nu moeten worden gemaakt voor de NGE's zitten dus volledig in het aandeel RWS.

Indien bij de benadering en bij het baggeren (nog) explosieven worden gevonden zijn de verwijderingskosten voor het Rijk (Explosieve Opruimings Dienst (EOD)). De hieruit voortvloeiende stagnatiekosten en kosten voor hand- en spandiensten komen in aanmerking voor de hierboven genoemde NGE-regeling (70%/30%).

Contractvorming

Bij het zoeken naar een aannemer (aanbesteding) zal een contract worden opgesteld, waarbij de keuze gemaakt wordt uit verschillende aanbestedingsvormen. De aanbestedingsvorm en de daarbij behorende gunningscriteria, waaronder EMVI-criteria (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) zullen worden voorgelegd aan het college.

Financiële aspecten

1. Kunstwerken.

De kosten, groot € 1.500.000 worden gedekt uit de bestemmingsreserve GHIJ.

Kunstwerken			
Jaartal	Totaal	Noordergemaal	Waaiersluis
2016	€ 400.000	€ 350.000	€ 50.000
2017	€ 500.000	€ 200.000	€ 300.000
2018	€ 500.000		€ 500.000
2019	€ 100.000		€ 100.000
Totaal	€ 1.500.000	€ 550.000	€ 950.000

Risico's.

De risico's zijn als normaal voor kunstwerken ingeschat.

- Noordergemaal: goed in te schatten; met name bouwtechnisch/werktuigbouwkundig en elektrotechnisch; het normale onvoorzienpercentage is hierbij aangehouden
- Waaiersluis: de complexiteit zit in de vervangingen van de waaierdeuren en de remmingwerken; bij dit monument zijn met name deze onderdelen de belangrijkste elementen.

Subsidie Waaiersluiscomplex.

Voor het Waaiersluiscomplex is subsidie aangevraagd in het kader van BRIM (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten). De subsidiabele kosten bedragen € 385.000, waarbij de subsidie maximaal 50%, dus € 192.500, bedraagt. Als de subsidie wordt toegekend, dan komt deze ten goede van de bestemmingsreserve GHIJ. Deze kredietaanvraag gaat uit van de totale kosten van het te verrichten werk, dus inclusief de subsidiabele kosten.

Bijdrage Noordergemaal.

Bij de renovatie van het Noordergemaal worden enkele aanvullende maatregelen genomen, waardoor de capaciteit wordt vergroot, wat gunstig is voor de KWA+. De kosten van deze aanvullende maatregelen worden door KWA+ bijgedragen en bedragen ca €170.000,-. De kredietaanvraag gaat uit van het bruto bedrag; de totaalkosten. De bijdrage komt dan weer ten nutte van de bestemmingsreserve GHIJ. Deze kredietaanvraag gaat uit van de totale kosten, dus inclusief de kosten van aanvullende maatregelen.

2. Oevers.

De kosten, groot € 3.200.000 worden gedekt uit de Bestemmingsreserve GHIJ. Er is een voorbereidingskrediet ad € 150.000 beschikbaar gesteld. Dit wordt in mindering gebracht op de nu voorliggende totale kredietaanvraag.

Oevers	
Jaartal	
2016	€ 200.000
2017	€ 500.000
2018	€ 1.000.000
2019	€ 1.500.000
Totaal	€ 3.200.000

Risico's.

De risico's zijn als normaal voor oevers ingeschat. Er zijn geen belendende gebouwen, waardoor de uitvoering complex zou kunnen worden. Grondtechnisch zijn de risico's normaal. Met de mogelijkheid van bodemvreemde materialen als puin in het tracé van de beschoeiingen is rekening gehouden. In een risicoanalyse zijn de risico's opgenomen.

3. Benadering Niet Gesprongen Explosieven GHIJ en contractvorming baggeren GHIJ.

- De benaderingskosten zijn € 400.000. Deze werkzaamheden worden gedaan voor het aandeel RWS. Er zijn geen financiële consequenties voor het waterschap. De volledige kosten van dit deel van het voorbereidingskrediet worden uiteindelijk doorgelegd aan derden; dit deel betreft dus per saldo een nul-krediet.
- De kosten voor contractvorming en aanbesteding zijn € 200.000. De kredietverlening voor het baggeren zal pas na de aanbesteding plaatsvinden, zodat voor de kosten voor contractvorming en aanbesteding een voorbereidingskrediet nodig is. De kosten voor dit deel wordt doorgelegd aan de drie partners; het waterschap zelf, de KWA+ en RWS, via de verdeelsleutel van het project.

Er wordt een kredietaanvraag aan uw Algemeen Bestuur gevraagd in het kader van de rechtmatigheid, omdat er in de begroting 2016 nog geen krediet voor baggerwerkzaamheden RWS is opgenomen.

Risico's

De risico's zijn:

- De gemeentelijke bijdragen (70% van de benaderingskosten) worden niet ontvangen. Dit risico wordt als zeer klein ingeschat. De gemeenten werken volledig mee en hebben zelf ook een belang; namelijk de veiligheid.
- De bijdrage van RWS (30% van de benaderingskosten) wordt niet ontvangen. RWS heeft aangegeven dit deel te dragen, tot zelfs € 150.000,- (meer dan 30% van de benaderingskosten van €400.000, zijnde € 120.000). Dit is afgesproken in het directeurenoverleg RWS-HDSR van 28 april jl. en de schriftelijke vastlegging van deze afspraak is gaande. We gaan uit van de betrouwbaarheid van RWS als partner.

Kaders

De volgende kaders zijn van belang:

- Onderhoudsplan deel 1;
- Coalitieakkoord HDSR, 2015;
- Onderhoudsplan deel 2 (nog vast te stellen in het algemeen bestuur d.d. 6 juli 2016).
- Waterkoers. Waterkoers geeft het streven aan: "Samen doen met."

De baggerwerken worden in nauwe samenwerking met de partners KWA+ en RWS uitgevoerd. Het is één project met een gezamenlijke financiering. Het waterschap gaat met betrekking tot de oevers actief de gemeenten, gebiedsco's en andere, voorzover relevant, waterschappen, benaderen om te bezien of synergie kan worden gevonden of dat het maatregelen zijn, die in alle gevallen moeten worden uitgevoerd; "geen-spijt" maatregelen.

Communicatie aspecten

De Gekanaliseerde Hollandse IJssel is een waterlichaam en project om trots op te zijn. Dit willen we uitstralen in al onze interne en externe communicatie. Aan de communicatiestrategie wordt op dit moment gewerkt. Belanghebbenden, naast RWS en Ministerie van I en M (Deltaprogramma Zoet Water), worden in beeld gebracht, een kernboodschap wordt geformuleerd en een communicatiekalender wordt opgesteld om zoveel mogelijk aan te sluiten bij communicatiemomenten van omgevingspartijen.

Het streven is om voor de zomer de betrokken overheden en belanghebbende (particuliere) organisaties te spreken en van gedachten te wisselen over synergiekansen. Na de zomer kunnen we met deze baggage informatieavonden in het gebied organiseren. Gedacht wordt aan een viertal avonden langs het tracé van de GHJ.

De benaderingwerkzaamheden worden in nauw overleg met de communicatieafdelingen van de betreffende gemeenten uitgevoerd. De omgeving wordt zo goed geïnformeerd.

MVO aspecten

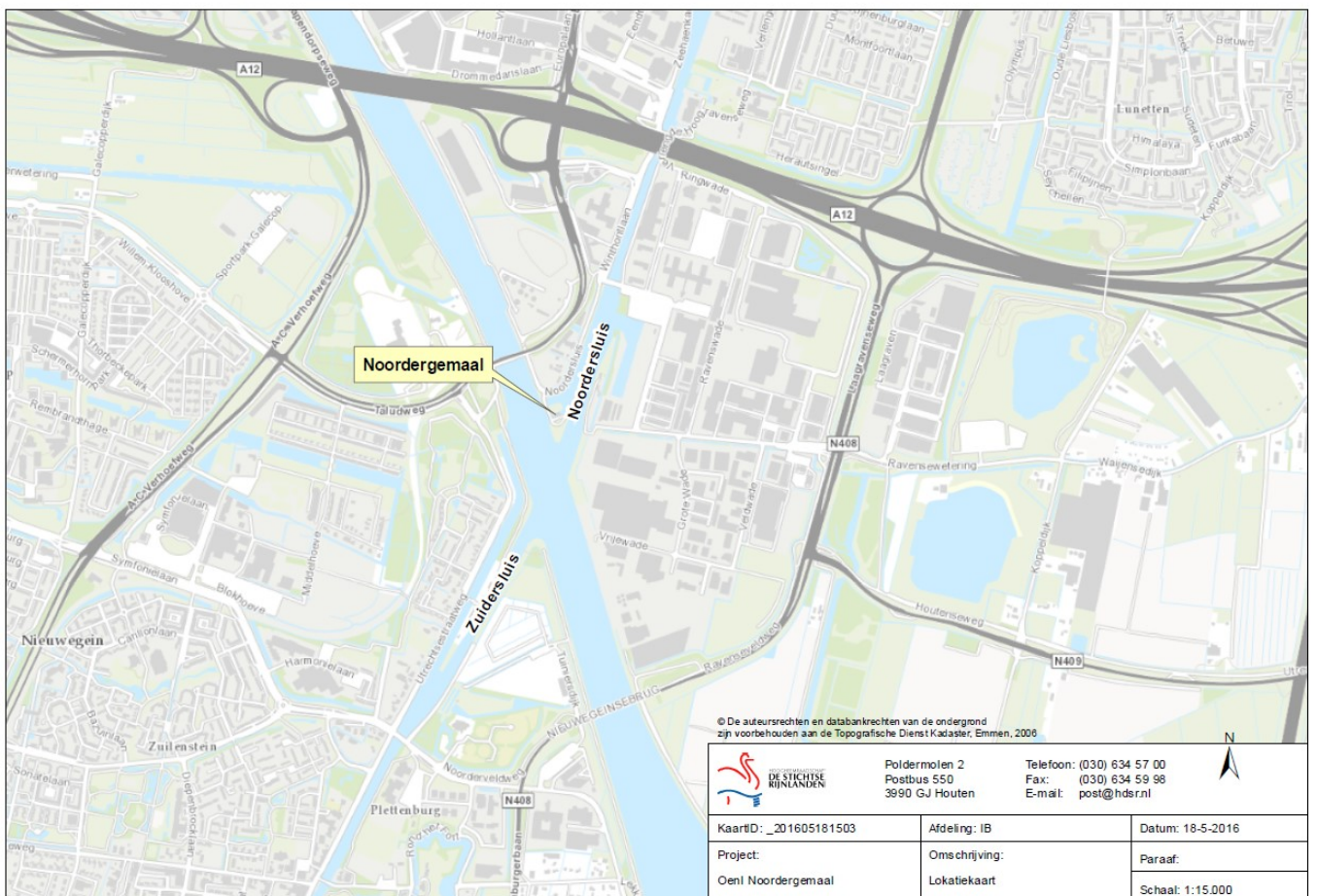
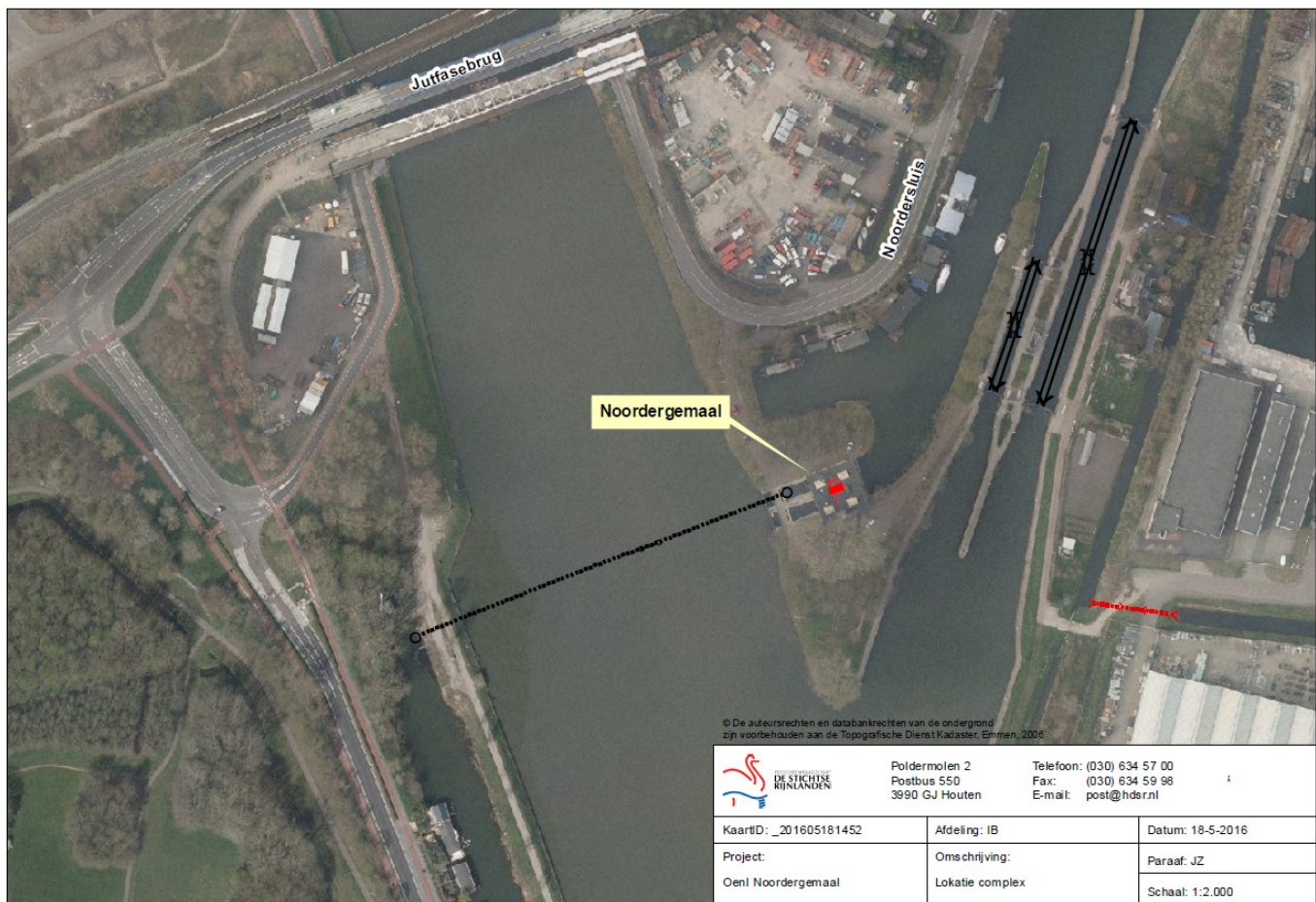
Synergie zoeken met de omgeving om de kosten voor de belastingbetaler en overlast voor de omgeving te beperken is het streven van het Programma GHJ. Mbt Duurzaamheid worden de aanbestedingscriteria geformuleerd met het oog op het instrument Aanpak Duurzaam GWW. Met dit instrument hebben zowel waterschappen als aannemers aangegeven dat ze projecten op een duurzame manier willen uitvoeren.

Social Return is een bijdrage in de vorm van het creëren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, het creëren van werkervaringsplaatsen, het creëren van stageplaatsen voor stagiaires, etc. In het bestaande aanbestedingsbeleid is een verplichting opgenomen dat de aannemer moet aantonen dat hij een percentage van de aannemingssom boven de €100.000 in zet in uren voor mensen van die doelgroep.

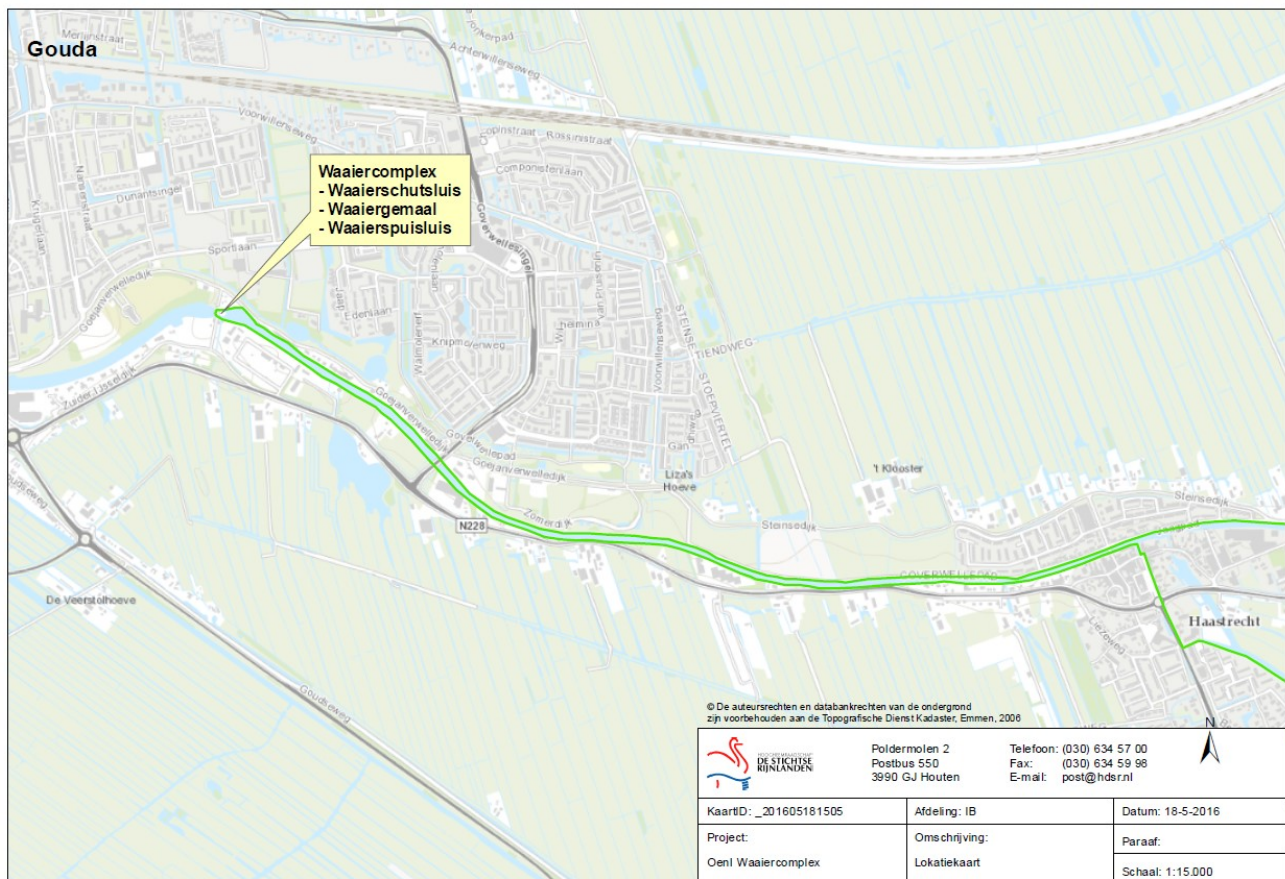
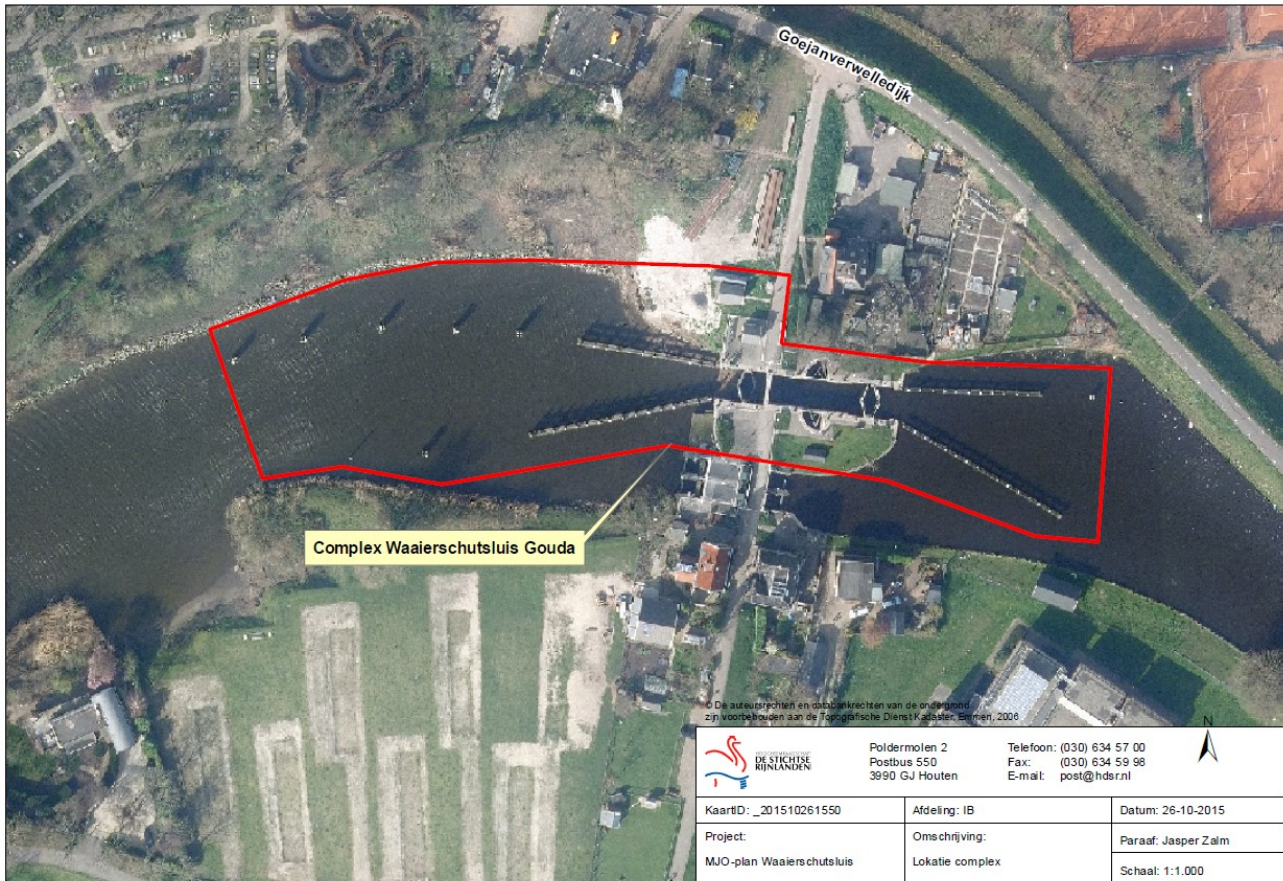
Bijlagen

1. Situatietekeningen kunstwerken Waaiersluis en Noordergemaal.
2. Strekkingen oevers. NB: deze strekkingen geven een grotere lengte aan dan uiteindelijk wordt uitgevoerd. Het waterschap gaat met deze strekkingen in overleg met gemeenten en belanghebbenden, zodat in tijd kan worden geschoven. Als resultaat van deze gesprekken zullen de definitieve strekkingen worden geselecteerd.
3. Stand van Zaken Baggeren GHJ. DM 1051996 versie 5 (Vertrouwelijk).

Bijlage 1. Noordergemaal

Waaiercomplex

Bijlage 2; groslijst strekkingen oevers in de komende 5 jaar.

